Patrik Tötterman

28.3.2025

72/04.01.01/2025

Eduskunta

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 13/2025 vp

Lausunto hallituksen esitys eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pyytää asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025 vp). Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa asiasta.

Hallituksen esityksellä uudistettaisiin aluehallinnon virastoja, tehtäviä ja toimintatapoja. Lupa- ja valvontavirastoon siirtyisivät aluehallintovirastojen, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston, sekä ELY-keskusten ympäristö- ja luonnonvara vastuualueiden tehtävät. Elinvoimakeskuksiin sijoittuisivat puolestaan jatkossa ne ELY-keskusten tehtävät, jotka eivät siirry lupa- ja valvontavirastoon. Ehdotus perustuu pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan.

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT kannattaa kokonaisuudessaan lakiesityksen tavoitteita. KT pitää tärkeänä sitä, että uudistuksen myötä toimintatavat, palvelutaso ja ratkaisut ovat eri puolilla maata nykyistä yhtenäisempiä. Esimerkiksi Lupa- ja valvontaviraston työsuojelu -toimialan keskeisiä tehtäviä ovat työsuojelun valvonta ja kehittäminen sekä työssä käytettävien tuotteiden tuotevalvonta. Tällöin uudistuksen myönteiset vaikutukset voisivat konkretisoitua työsuojeluvalvonnan vaikuttavuuden parantumisena.

KT pitää myös tärkeänä, että Lupa- ja valvontaviraston olisi mahdollista perustaa tarvittaessa myös alueellisia yksiköitä niiden tehtävien hoitamista varten, jotka edellyttävät alueellista läsnäoloa ja erityistä aluetuntemusta. Edelleen uudistuksella mahdollistettaisiin sellaiset valtakunnalliset toiminnalliset yksiköt, joiden tehtävät pohjautuisivat asiaperusteisiin ja yhtenäisiin tehtäväkokonaisuuksiin. Niiden tehtävät voivat pohjautua esimerkiksi tiettyyn valvonnan osatoimintoon tai erikoistumiseen tiettyyn työsuojeluvalvonnan osa-alueeseen, prosessiin tai kohdetoimialaan. KT pitää valittua ratkaisua perusteltuna.

Elinvoimakeskusten osalta uudistus pyrkii rakentamaan valtion aluehallinnon, joka kokoaa yhteen nykyistä monialaisemmin alueiden elinvoimaisuuden edistämisen palveluja. KT pitää hyvänä sitä, että elinvoimakeskusten toimintatapa perustuisi asiakaslähtöisyyteen ja että toimipaikkoja olisi jokaisessa maakunnassa. KT korostaa, että elinvoimakeskusten palveluiden saatavuus tulee järjestää ja toimipaikat sijoittaa siten, että palvelun saatavuus vastaa palvelutarpeeseen. Vaikka kunnallisten työvoimaviranomaisten valvontatehtävä ei ole suoranaisesti uusi tehtävä, on se käytännön toimintaympäristöltään hyvin erilainen tehtävä kuntien autonomia huomioiden. Tällöin valvonnan rooli on enemmänkin ohjaava sekä paikallista ja alueellista toimintaa tukeva. Toiminnan keskittäminen vain yhdelle aluehallintovirastolle, elinvoimakeskukselle, edistää valvonnan yhtenäisyyttä ja osaamista.

Patrik Tötterman
28.3.2025
72/04.01.01/2025

Hallituksen esityksessä esitetään, että tehtävien uudelleen organisointi tulisi rajoittumaan vain valtionhallinnon sisälle. Näin sillä ei olisi selkeitä taloudellisia vaikutuksia julkisen hallinnon muihin toimijoihin kuten kuntiin ja hyvinvointialueisiin. Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT pitää tätä periaatetta erittäin tärkeänä. Esimerkiksi työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kuntiin on muuttanut valtion aluehallinnon ja kuntien välistä yhteistyötä. Hallituksen esityksessä huomioidaankin, että uudistus muuttaa valtion ohjauksen roolia ja työvälineitä suhteessa uusiin työvoimaviranomaisiin. Jatkossa elinvoimakeskusten johdon on syytä arvioida yhteistyön muotoja ja niiden tarkoituksenmukaisuutta myös siten, ettei uudistuksen myötä toteutettavat toimintamenojen sopeuttamiset lisää kunnissa ja hyvinvointialueilla hallinnollista taakkaa, ja näin välillisiä kustannuksia.

KUNTA- JA HYVINVOINTIALUETYÖNANTAJAT KT